

Rusfritt, robust og rettferdig

-systematisk innsats for
rusforebygging, psykisk
helse og utjevning av
sosial ulikhet

TELEMARK
fylkeskommune

*Kriterier og veiledning til søknad
om å delta i Program for
folkehelsearbeid i kommunene
2019–2023*

Innhold

1. Definisjon og målsetting.....	3
1.1 Programmets tematiske innretning – rusforebygging, psykisk helse og utjevning av sosial ulikhet	3
1.2 Avgrensing.....	3
1.3 Utlysningsbeløp	3
1.4 Søknadsfrister	3
1.5 Hvem kan søke?.....	4
1.6 Mål for programmet.....	4
2. Kriterier for utvelgelse av kommuner og tiltak	4
2.1 Bakgrunn for kriterier	4
2.2 Kriterier for deltakelse	5
3. Veien videre.....	7
3.1 Søknaden.....	7
3.2 Rapportering	7
3.3 Kontakt.....	7
4. Vedlegg.....	8
4.1 Søknad om å bli programkommune i Program for folkehelsearbeid i kommunene	8
4.2 Oversikt over nasjonale og regionale planer innen folkehelse.....	8

I. Definisjon og målsetting

Helsedirektoratet, i samarbeid med KS, Helse- og omsorgsdepartementet og Folkehelseinstituttet, har utarbeidet *Program for folkehelsearbeid i kommunene*, en tiårig satsning for å utvikle kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og livskvalitet. Telemark fylkeskommune ble fra 2018 programfylke. Dette innebærer at fylkeskommune fra 2018 til 2023 hvert år vil få overført fem millioner kroner til fordeling til folkehelsearbeid i kommunene. Kommunene kan nå søke om å bli programkommune.

I.1 Programmets tematiske innretning – rusforebygging, psykisk helse og utjevning av sosial ulikhet

Målgruppen for programmet er barn og unge. Kommunene skal styrkes, ved at de utvikler og igangsetter tiltak innen rusforebygging, psykisk helse og/eller utjevning av sosial ulikhet. *Livskvalitet, trygghet, trivsel, mestring og motstandskraft* er ressurser som styrkes for at barn og unge skal ha et liv hvor rus og sosial ulikhet skal gi færrest mulig utfordringer og hvor den psykiske helsa er robust og god.

I.2 Avgrensing

Midlene i Program for folkehelsearbeid er ikke ment som ordinære folkehelsemidler, men til utvikling av innovative løsninger på utfordringer som til nå har vært mangelfullt besvart eller ubesvart. Tiltakene skal derfor ha nye elementer og fremme ny kunnskap på ett eller flere områder.

I.3 Utlysningsbeløp

Kommuner kan søke om tilskudd for en fem-årsperiode. Søknadsbeløpet er begrenset oppad til 1 million kroner pr år. Et tentativt budsjett for hele tilskuddsperioden må vedlegges søknaden.

I.4 Søknadsfrister

Telemark fylkeskommune tok inn fem kommuner i programmet i 2018, og fire nye skal etter planen inn i 2019 og fire i 2020. Søknadsfristen for 2019 er 15. februar.

1.5 Hvem kan søke?

Kommuner i Telemark kan enten søke alene eller i samarbeid med andre kommuner. Hver kommune kan kun sende én søknad, men søknaden kan eventuelt inneholde flere tiltak. Hvis det søkes om tilskudd til flere tiltak i samme kommune, må kommunen fylle ut egen kriterieliste for hvert tiltak. I tillegg må kommunen synliggjøre hvilket søknadsbeløp som knyttes til det enkelte tiltak.

1.6 Mål for programmet

Hovedmålet for programmet i Telemark er:

Barn og unge i Telemark opplever god psykisk helse og livskvalitet. De har tro på egne ressurser og opplever stor grad av mestring, trygghet og tilhørighet i hverdagen.

Delmålene er:

- 13 kommuner har tatt i bruk nye, kunnskapsbaserte og universelle tiltak innen psykisk helse, rusforebygging eller sosial ulikhet innen 2023.
- Disse kommunene har etablert nye og varige strukturer for samarbeid og samskaping med aktører fra forskning, frivillighet og folk flest i sitt folkehelsearbeid.
- Det er samsvar mellom kommunenes eget utfordringsbilde og deres helsefremmende og forebyggende folkehelseinnsats innen psykisk helse og rusforebygging.
- Det er etablert gode læringsarenaer for erfaringsdeling og kunnskapsspredning fra lokale tiltak mellom kommunene i Telemark.

2. Kriterier for utvelgelse av kommuner og tiltak

2.1 Bakgrunn for kriterier

Kriterier for å velge ut kommuner og tiltak bygger på retningslinjer og føringer som kommer fra Helsedirektoratet og som beskrives i programmet. Hovedmålsettingen for det nasjonale programmet er å bidra til en langsiktig styrking av kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og livskvalitet. I en slik sammenheng vil utvikling av konkrete tiltak kun være en del av et større systematisk folkehelsearbeid. Det er

viktig at de tiltakene som kommunen utvikler og prøver ut har bakgrunn i det lokale utfordringsbildet og at dette blir forankret i det kommunale planverket. Fylkeskommunen vil derfor basere tildelingen av midler *både* på en spesifikk vurdering av kommunens tanker om utvikling av konkrete tiltak *og* på en helhetlig vurdering av kommunens langsiktige og systematiske folkehelsearbeid. Dette synliggjøres ved en todelt kriterieliste, se nedenfor.

Som nevnt er den tematiske innretningen *rusforebygging, utjevning av sosial ulikhet og styrking av psykisk helse* og ressursene *livskvalitet, trygghet, trivsel, mestring og motstandskraft* vil være vesentlige byggesteiner.

I søknaden skriver kommunen hvordan de oppfyller de enkelte kriterier. Ved søknadsfristen 15. februar 2019 er det naturlig at en god del arbeid fortsatt gjenstår. Dermed vil fylkeskommunen vektlegge at kommunene har en plan for hvordan det enkelte kriterium kan oppfylles. Fullstendig prosjektbeskrivelse leveres fylkeskommunen innen 1. desember 2019.

2.2 Kriterier for deltakelse

		KRITERIER	UTDYPENDE SPØRSMÅL
Kommunens langsiktige og systematiske folkehelsearbeid	1	Kommunens kunnskap om hvilke folkehelserelaterte utfordringer og ressurser som finnes i egen kommune på feltene psykisk helse, rusforebygging og sosial ulikhet.	<ul style="list-style-type: none"> • Har kommunen en skriftlig oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, eller planer om å lage slik oversikt? Jmfr Folkehelseloven §5 • Beskriv kommunens hovedutfordringer innen folkehelse og hvilke kilder denne kunnskapen er hentet fra. • Beskriv hvordan kommunen pr. i dag møter sine hovedutfordringer innen folkehelse.
	2	Kommunens kunnskap om hvilke utfordringer som til nå er ubesvarte/mangelfullt besvarte innen psykisk helse, rusforebygging og sosial ulikhet	<ul style="list-style-type: none"> • Beskriv hvilke folkehelseutfordringer som til nå er mangelfullt besvart og hvor det er behov for bedre tiltak eller ny kunnskap
	3	Kunnskap om lokale og universelle påvirkningsfaktorer for psykisk helse, rusmisbruk og ulikhet	<ul style="list-style-type: none"> • Beskriv kort hvilke generelle og lokale påvirkningsfaktorer som vil være relevante inn mot folkehelseutfordringene som er mangelfullt besvart
	4	Oversikt over kommunale, regionale og nasjonale planer innen folkehelse	<ul style="list-style-type: none"> • Begrunn ut fra plan- og lovverk hvorfor kommunen bør gjøre noe med denne utfordringen. (se vedlegg 2 for nasjonale og regionale planer)

Tiltaksutvikling	5	Beskrivelse av tiltaket	<ul style="list-style-type: none"> Beskriv det planlagte tiltaket og kunnskapsgrunnlaget for dette Beskriv hvordan tiltaket svarer opp satsningsområdene rusforebygging, utjevning av sosial ulikhet og/eller styrking av psykisk helse Beskriv målsetting for tiltaket eller formuler problemstillingen kommunen ønsker å få svar på. Sett opp et tentativt budsjett
	6	Målgruppe; universelle tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Beskriv tiltakets målgruppe (aldersgruppe, arena) Hvordan skal tiltaket bidra til helsefremming blant hele befolkningsgrupper med barn og unge i alderen 0–24 år?
	7	Evaluering	<ul style="list-style-type: none"> Beskriv hvilken type evaluering som er tenkt i tiltaket og hvem dere skal samarbeide med i evalueringsarbeidet. Beskriv hvordan evalueringen skal være med gjennom hele tiltaksutviklingen/tiltaksperioden.
	8	Brukermedvirkning	<ul style="list-style-type: none"> Hvem er brukergruppen? Beskriv hvordan aktuelle brukergrupper skal inkluderes i utforming og evaluering av tiltaket?
	9	Tverrfaglig samarbeid	<ul style="list-style-type: none"> Hvilke kommunale sektorer og faggrupper vil inkluderes i tiltaket? Beskriv planlagte og etablerte strukturer for samarbeid mellom sentrale aktører.
	10	Frivillighet	<ul style="list-style-type: none"> Hvordan er frivilligheten i kommunen involvert i utvikling og gjennomføring av tiltaket?
	11	Forankring	<ul style="list-style-type: none"> Beskriv hvordan tiltaket er forankret i kommunen. Beskriv hvordan tiltaket er plassert inn i helheten av kommunens innsats på gjeldende område.
	12	Innovasjon	<ul style="list-style-type: none"> Beskriv hvordan tiltaket er nytenkende i deres sammenheng
	13	Gjennomføringsevne	<ul style="list-style-type: none"> Hva i deres kommune utgjør grunnlag for at dere kan lykkes med gjennomføring av tiltaket?
	14	Overførbarhet/ erfaringsdeling	<ul style="list-style-type: none"> Beskriv hvordan tiltaket kan ha overføringsverdi til andre kommuner
	15	Videreføring/ videreutvikling	<ul style="list-style-type: none"> Hvordan skal tiltaket videreføres/videreutvikles etter at tilskuddsmidler opphører?
	16	Rapportering	<ul style="list-style-type: none"> Er kommunen forberedt på å følge programmets forventninger til rapportering? (se punkt 3.2)

Kriterienes utdypende spørsmål finnes også i søknadsskjemaet som skal fylles ut, se vedlegg 1.

3. Veien videre

3.1 Søknaden

Vedlagte søknadsskjema (vedlegg 1) skal fylles ut. Det er viktig at alle punkter på side 1 fylles ut tydelig og korrekt. Søknaden signeres av etatsleder/etatsledere i den/de etater som er involvert i tiltaket. Søknadsfrist er 15. februar 2019 og søknaden sendes elektronisk til post@t-fk.no med kopi til inger.elisabeth.borge@t-fk.no og merkes med saksnummer: 18/12899

3.2 Rapportering

Ved å få tilskudd gjennom denne ordningen forplikter kommunene seg til rapportering underveis og til slutt. Det vil komme tydeligere beskrivelser av dette.

Fullstendig prosjektbeskrivelse skal leveres til fylkeskommunen innen 1. desember 2019. I tillegg forventer fylkeskommunen at kommunene deltar med erfaringsutveksling på én samling pr. år i tilskuddsperioden.

3.3 Kontakt

Det er viktig at fylkeskommunen og kommunen har tidlig og god dialog i søknadsprosessen. Ta kontakt med prosjektleder Inger Elisabeth Borge, tlf. 476 454 95, eller send en e-post til inger.elisabeth.borge@t-fk.no.

4. Vedlegg

- 4.1 Søknad om å bli programkommune i Program for folkehelsearbeid i kommunene

- 4.2 Oversikt over nasjonale og regionale planer innen folkehelse

Søknad om å bli programkommune

i Program for folkehelsearbeid i kommunene

Skjema er fylt ut av	
Fornavn:	
Etternavn:	
Tittel:	
Informasjon om kommunen	
Kommune:	
Adresse:	
Postnummer:	
Sted:	
Epost:	
Organisasjonsnummer:	
Kontonummer:	
Merknad på utbetaling:	
Kontaktperson	
Oppgi minst en kontaktperson fylkeskommunen kan kontakte ang søknaden	
Fornavn:	
Etternavn:	
Telefonnummer:	
Epost:	
Fornavn:	
Etternavn:	
Telefonnummer:	
Epost:	
Samarbeidspartnere i prosjektet	
Dersom kommunen samarbeider med andre kommuner eller organisasjoner	
Navn på kommune/organisasjon:	
Hva består samarbeidet i:	
Tilskuddsordning	
Søknadsbeløp pr år:	
Periode:	

Kriterier	
Kommunens langsiktige og systematiske folkehelsearbeid	1a. Har kommunen en skriftlig oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, eller planer om å lage slik oversikt? (Jmfr Folkehelseloven §5)
	b. Beskriv kommunens hovedutfordringer innen folkehelse og hvilke kilder denne kunnskapen er hentet fra:
	c. Beskriv hvordan kommunen pr. i dag møter sine hovedutfordringer innen folkehelse:
	2 Beskriv hvilke folkehelseutfordringer som til nå er mangelfullt besvart og hvor det er behov for bedre tiltak eller ny kunnskap:
	3 Beskriv kort hvilke generelle og lokale påvirkningsfaktorer som vil være relevante inn mot folkehelseutfordringene som er mangelfullt besvart:
	4 Begrunn ut fra plan- og lovverk hvorfor kommunen bør gjøre noe med denne utfordringen (se vedlegg 2 for nasjonale og regionale planer):
	5.a Beskriv det planlagte tiltaket og kunnskapsgrunnlaget for dette:
Tiltaksutvikling	b. Beskriv hvordan tiltaket svarer opp satsningsområdene rusforebygging, utjevning av sosial ulikhet og/eller styrking av psykisk helse:
	c. Beskriv målsettingen for tiltaket eller formuler problemstillingen kommunen ønsker å få svar på:
	d. Sett opp et tentativt budsjett. (som vedlegg til søknaden)
	6a. Beskriv tiltakets målgruppe (Aldersgruppe, arena)

b.	Hvordan skal tiltaket bidra til helsefremming blandt hele befolkningsgrupper med barn og unge i alderen 0-24?
7a.	Beskriv hvilken type evaluering som er tenkt i tiltaket og hvem dere skal samarbeide med i evalueringsarbeidet:
b.	Beskriv hvordan evalueringen skal være med gjennom hele tiltaksutviklingen/ tiltaksperioden:
8a.	Hvem er brukergruppen?
b.	Beskriv hvordan aktuelle brukergrupper skal inkluderes i utforming og evaluering av tiltaket?
9a.	Hvilke kommunale sektorer og faggrupper vil være inkludert i tiltaket?
b.	Beskriv planlagte og etablerte strukturer for samarbeid mellom sentrale aktører:
10	Hvordan er frivilligheten i kommunen involvert i utviklingen og gjennomføringen av tiltaket:
11a.	Beskriv hvordan tiltaket er forankret i kommunen:
b.	Beskriv hvordan tiltaket er plassert inn i helheten av kommunens innsats på gjeldende område:
12	Beskriv hvordan tiltaket er nytenkende i deres sammenheng:
13	Hva i deres kommune utgjør grunnlag for at dere kan lykkes med gjennomføring av tiltaket?

14	Beskriv hvordan tiltaket kan ha overføringsverdi til andre kommuner:
15	Hvordan skal tiltaket videreføres/videreutvikles etter at tilskuddsmidler opphører?
16	Er kommunen forberedt på å følge programmets forventninger til rapportering?

5. Signaturer

Skjemaet sendes elektronisk til post@t-fk.no og merkes med sak nr: 18/12899 innen 15.02.19 med kopi til inger.elisabeth.borge@t-fk.no

VEDLEGG 2

Oversikt over nasjonale og regionale planer innen folkehelse

Et av vurderingskriteriene i Telemarks program for folkehelsearbeid går ut på at kommunen må vise kjennskap til hvilke nasjonale, regionale og kommunale planer som finnes innen folkehelse. Som en hjelp i dette arbeidet er følgende liste utarbeidet:

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) av 2012
- Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen — Mestring og muligheter
- Meld. St. 34 (2012–2013) Folkehelsemeldingen — God helse – felles ansvar
- Meld. St. 20 (2006-2007) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller
- Meld. St. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen — Rett behandling – på rett sted – til rett tid

Regionale føringer

- Bærekraftige Telemark - Regional planstrategi for Telemark 2016-2020

- Regional plan for folkehelse i Telemark 2018-2030